

Třicet let od tragické smrti Josefa Vavrouška. Jeho odkaz nese ocenění pro environmentální osobnosti.

Když se Josef Vavroušek, vizionář, vědec, pedagog a také první federální ministr životního prostředí, s dcerou Petrou před třiceti lety nevrací z Tater, píše bývalý předseda české vlády Petr Pithart osobní dopis předsedovi slovenské vlády Vladimíru Mečiarovi, v němž ho prosí, aby vyslal do hor „stovky mužů“ zachránit „jednoho z nejlepších lidí české země“.

Tragédie, která se odehrála 18. března 1995 v Roháčích, byla náhlým koncem života člověka, který zasvětil svůj profesní i osobní život myšlence trvale udržitelného rozvoje. Vavroušek měl před sebou ještě mnoho plánů. Lavina, která ho s jeho dvacetiletou dcerou uvěznila, však jeho cestu ukončila.

„Měli bychom přijmout zásadu, že svoboda každého jednotlivce končí nejen tam, kde začíná svoboda druhého, ale také tam, kde dochází k ničení přírody,“ napsal v roce 1993 Vavroušek pro Literární noviny.

I po třiceti letech nám Vavrouškovy myšlenky připomínají, že respekt k přírodě a lidským hodnotám je základem skutečně udržitelné budoucnosti. S tímto odkazem a ve jménu Josefa Vavrouška každoročně uděluje Nadace Partnerství ocenění environmentálním osobnostem. **Nominovat na Cenu Josefa Vavrouška může kdokoliv od 1. do 31. března. Stačí na www.cenajosefavavrouška.cz vyplnit nominační formulář.**

Josef Vavroušek byl výjimečnou osobností československé politiky 90. let. Ve funkci ministra se zasadil o první zákony chránící přírodu, organizoval historicky první panevropskou konferenci ministrů životního prostředí v Dobříši a přinesl do politického prostoru důraz na etiku, odpovědnost a udržitelný způsob života. Svým návrhem na reformu OSN chtěl změnit globální řízení tak, aby se do popředí dostala environmentální a sociální témata.

Vášeň pro ochranu přírody nevycházela pouze z odborného zájmu, ale z hlubokého osobního přesvědčení. Již během svých studií se podílel na ekologických aktivitách, vydával samizdatové texty a později se účastnil disidentského hnutí. Významně jej ovlivnila i expedice Lambaréné, během níž projel Afriku a na vlastní oči spatřil, jak drastické dopady může mít nešetrné zacházení s krajinou.

Vavrouškova smrt zasáhla širokou komunitu – od akademiků přes politiky až po mladé nadšence, kterým pomáhal v jejich prvních krocích v oblasti ekologie. Do Betlémské kaple se s ním přišel rozloučit i jeho někdejší politický oponent,

tehdejší premiér Václav Klaus.

Jeho odkaz ale žije dál. Každoročně uděluje Nadace Partnerství Ceny Josefa Vavrouška osobnostem, které pokračují v jeho úsilí. Jeho myšlenky o odpovědném přístupu k planetě jsou dnes aktuálnější než kdy dříve. Ocenění je velmi prestižní. Mezi laureáty ceny patří například [Erazim Kohák](#), [Bedřich Moldan](#), [Josef Fanta](#), [Yvonna Gaillyová](#), [Jaromír Bláha](#) nebo [Hana Librová](#). V loňském roce cenu za dlouhodobý přínos získal biolog a ekolog mokřadů [Jan Květ](#). Letošní laureáty ceny se dozvíme 19. června.

Vzpomínky přátel a spolupracovníků

Chartista Jiří Müller: *Když jsem byl v letech 1971–76 ve vězení, spolužák z vysoké školy vozil mé rodiče na návštěvy do věznice a posílal jim peníze. Jmenoval se Josef Vavroušek. Nebyl nikdy naléhavým ekologickým aktivistou. Byl však naléhavým filosofem hodnot. Kvůli nim se ve vládě střetával se svým kolegou Václavem Klausem.*

Horolezec Jiří Klíma: *Pepa byl velkorysý a skvělý člověk. Když jste chtěli, aby s vámi oslavil narozeniny, museli jste mu zatajit večírek a místo toho zmínit, že byste potřebovali s pomocí nasekat dřevo.*

Pedagog a spisovatel Pavel Nováček: *Při prvním setkání s Josefem se mi potvrdila jedna stará moudrost: „Lidé mohou zapomenout, co jste říkali, mohou dokonce zapomenout, co jste dělali, ale nikdy nezapomenou, jak se vedle vás cítili.“ Ten pocit otevřenosti a srdečnosti vůči neznámému studentovi, který za ním přišel s poněkud obskurním zájmem o budoucnost, mi nikdy nevymizí z paměti.*

Maďarský velvyslanec György Varga: *Josef Vavroušek byl z mála těch, kteří vědí, co je opravdu důležité a co je nepodstatné. Přitom se netvářil jako mnozí jiní, jako vševědouce, jako neomylný. Byl vždy připraven – paradoxně jako dobrý politik – ke kompromisu. Bude nám moc chybět.*

Miroslav Kundra, strategický ředitel Nadace Partnerství: *Josef měl vzácnou schopnost spojovat v sobě excelentního analytika, politicky myslící a zároveň velmi skromnou, empatickou osobnost. Propojoval neuvěřitelné množství zájmových skupin a měl velký respekt i u svých názorových protivníků. Osobnost jeho formátu nám v rozhádané republice dodnes chybí.*